

โลกนิติจำแลง: การดัดแปลงโคลงโลกนิติ ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะ ล้อและเสียดสี

Lokkanit Chamlaeng: An Adaptation of Khlong Lokkanit to a Mocking Didactic Text

ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต | Cholada Ruengruglikit

บทคัดย่อ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์โลกนิติจำแลงโดยทรงดัดตัวอย่างและคำสอนในโคลงโลกนิติไว้ ทรงเปลี่ยนตัวอย่าง เพิ่มตัวอย่าง และเพิ่มคำสอนของพระองค์เองซึ่งเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเข้าไปด้วย พระองค์ทรงมีวิธีสอน 2 แบบคือ ทรงสอนตรงไปตรงมาและทรงสอนแบบประชดเสียดสีเพื่อทรงมุ่งล้อพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลในสมัยนั้นทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก วรรณคดีเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้คนไทยในสมัยของพระองค์ซึ่งมีวิหยาการก้าวหน้ากว่าสมัยโบราณมีพฤติกรรมที่ดี และมีคุณธรรมเฉกเช่นที่ปรากฏในคำสอนของโคลงโลกนิติ วรรณคดีเรื่องนี้สะท้อนพระปรีชาสามารถของพระองค์ได้ดียิ่งในการพระราชนิพนธ์วรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและประชดเสียดสีอย่างมีอารมณ์ขันและอย่างมีวรรณศิลป์

คำสำคัญ: พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โลกนิติจำแลง การดัดแปลงโคลงโลกนิติวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและประชดเสียดสี อารมณ์ขัน

Abstract

King Rama VI composed *Lokkanit Chamlaeng* by keeping some examples of moral and conduct teaching in *Khlong Lokkanit* while adding some elements of his own originality. These elements include changing examples, adding new examples, and adding new teaching that coincided

with the real situations in his reign. The style of his teaching could be divided into two ways; namely, teaching straightforwardly and teaching in a satirical way to mock the behaviors of some persons or groups of people both in Thai society and in the world at that time. *Lokkanit Chamlaeng* is the text that clearly reflects King Rama VI's attempt for his people to have good conduct and morals as having been taught in *Khlong Lokkanit*. This literary work also well illustrates King Rama VI's expertise at composing mocking didactic text with sense of humor and literary techniques.

Keyword: *King Rama VI, Lokkanit Chamlaeng, an adaptation of Khlong Lokkanit, a mocking didactic text, sense of humor*

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสนพระทัยทั้งวรรณคดีไทยและวรรณคดีต่างประเทศ ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเป็นจำนวนมากจนทรงได้รับพระราชสมัญญาว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” มีพระราชนิพนธ์วรรณคดีกลุ่มหนึ่งซึ่งพระราชทานให้ตีพิมพ์ใน *ดุสิตสมิต* วารสารรายสัปดาห์ที่มีการเผยแพร่ในดุสิตธานีซึ่งเป็นเมืองจำลองที่ทรงตั้งขึ้นโดยมีพระราชประสงค์ให้ผู้อ่านได้ยิ้มน้อยหรือยิ้มใหญ่ด้วยความสบายใจหลังจากได้อ่านเรื่องล้อเลียนต่างๆ (2556: (3)) ดัง ปรากฏหลักฐานในบทบรรณาธิการของ *ดุสิตสมิต* ว่า “เราซื้อ *ดุสิตสมิต* เราตั้งใจแต่จะให้อ่านของเราได้ *สมิต*¹ (ยิ้ม) น้อยบ้าง ใหญ่บ้าง หรือแห้งบ้าง เย้ยบ้างตามที่เท่านั้น” (อ้างถึงในทรงสรรค์ นิลกำแหง. 2556: (3)) นอกจากนี้ หลังปก *ดุสิตสมิต* ยังมีข้อความแสดงแนวทางการทำวารสารว่าเพื่อล้อเลียนบุคคลต่างๆ ในสังคม (เรื่องเดิม, หน้าเดิม) ดังนี้

¹ คำว่า “สมิต” เป็นภาษาสันสกฤต มีความหมายว่ายิ้ม.

โลกนิติจำลอง: การตัดแปลงโคลงโลกนิติ
ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี

๑ หนังสือดุสิตสมิต	บ่มีคิดคะดีทราวม
ตั้งจิตจะนำความ	สุชะให้ฤดีสบาย
๑ ถึงล้อก็ล้อเพียง	กละเยี่ยงวิธีสหาย
บ่มีจะมุ่งร้าย	บ่มีมุ่งประจานใคร
๑ ใครออกจะพลาดท่า	ก็จะล้อจะเลียนให้
ใครตีวิเศษไซ้	ก็จะชมประสมดี
๑ ชมเราก้แทงคิว	ผิวะฉิวก็ซอรรี่
แม่แม่คมีคินดี	ก็จะเชิญ ณ คลองสาน

ดุสิตสมิต พิมพ์จำหน่ายทุกวันเสาร์ แม่มีข้อความตรงหน้าปกว่า “เบนหนังสือพิมพ์ ออกบ้างไม่ออกบ้างตามบุญตามกรรม” แต่เป็นเพียงคำประชดหนังสือพิมพ์อื่นในดุสิตธานีที่ ออกไม่ตรงเวลา (วรชาติ มีชูบท. 2555: 104) ฉบับแรกเผยแพร่เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2461 จำหน่ายเล่มละ 1 บาท ทรงนำรายได้จากที่มีผู้บอกรับเป็นสมาชิกโดยหักค่าใช้จ่ายไปบำรุง องค์การสาธารณกุศลต่างๆ เช่น บำรุงราชนาวีสมาคมแห่งกรุงสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจัดซื้อเรือรบหลวงพระร่วง บำรุงคณะเสือป่าเพื่อจัดซื้อปืนให้เสือป่า และบำรุงสภาภาษา สยามเพื่อรักษาผู้เจ็บป่วย (วรชาติ มีชูบท. 2555: 104) เรื่องที่พิมพ์มีทั้งบทความ สารคดี บทละคร คำประพันธ์ เรื่องชวนหัว โคลงสุภาพิต บางเรื่องมีภาพลายเส้นประกอบ ผู้เขียนมี ทั้งใช้นามจริงและนามแฝง ที่เป็นนามจริง เช่น เจ้าพระยามรราช เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี พระยาประสิทธิ์ศุภการ ที่เป็นนามแฝง เช่น พันแหลม และรามจิตติซึ่งทั้ง 2 ชื่อเป็นพระนามแฝง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ยังมีผู้เขียนอื่นๆ อีก เช่น ผู้ใช้นาม แฝงว่าไสตระสมิต วิภาสสมิต มหาสมิต จุลสมิต (ทรงสรรค์ นิลกำแหง ใน. 2556: 18 – (19))

ใน**ดุสิตสมิต** มีคำแถลงรายชื่อคณะผู้จัดทำวารสาร แต่มิได้ระบุชื่อตรงๆ ใช้วิธีบอก เป็นปริศนาให้ตีความ ดังที่พิมพ์ไว้ในหนังสือ**สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า** (2529: 219) ดังนี้

๑ หนังสือดุสิตสมิต	บ่มีคิดคะดีทราวม
ที่มุ่งจะปิดนาม	คณะเพื่อจะถ่อมตน
๑ หวังทำประโยชน์ใหญ่	อุปการะแก่ชน
ให้ต้นมะโนยล	สิริแสงประกายใส

๑ เหมือนภาษาชนะนาเก็บ	สุวิเลปะนาไว้
เพื่อมือจะควักได้	สระวิราภิรมย์วรรณ.
๑ แม้ใครจะเปรียบถ้อย	พชนะนาประพันธ์ฉันท
ร้อยแก้ววิจิตรนั้น	ก็จะเห็นประเสริฐศรี
๑ ใครปราศัญฉลาดเล็ง	วจะปะฤษะณานี้
รู้นามะภาคี	สะคะณาคุลิตลमित

คณะกรรมการจัดทำหนังสือสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าเฉลิมพระนคร 9 ชื่อข้างต้นไว้ (เรื่องเดิม, หน้าเดิม) ดังนี้

“ใหญ่” หมายถึงทูลกระหม่อมโต ซึ่งต่อมาเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ มีพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

“อุปะการะ” คือ เอื้อเฟื้อ หมายถึง เจ้าพระยารามราฆพ (ม.ล.เฟื้อ พึ่งบุญ)

“ตื่น” คือ ฟิ้น หมายถึง พระยานิรุทธเทวา (ม.ล.ฟิน พึ่งบุญ)

“แสงประภา” คือ ชัชวาล หมายถึง ม.จ.ชัชวาลิต เกษมสันต์

“ภาษาชนะนาเก็บสุวิเลปะนา” คือ โถแปง หมายถึงพระยาอุดมราชภักดี (โถ สุจริตกุล)

“มือ” คือ ปาณี หมายถึง นายจ่ายวด (ปาณี ไกรฤกษ์)

“เปรียบ” คือ ดุลา หมายถึง ม.จ.ดุลากร วรวรรณ

“ประพันธ์” คือ เกี่ยวเนื่อง หมายถึง พระมหาเทพกษัตรสมุท (เนื่อง สาคริก)

“ประเสริฐ” คือ ดีเลิศ หมายถึง ม.ล.ปิ่น มาลากุล

โลกนิติจำแลง เป็นพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่องหนึ่งที่พิมพ์ในดุสิตสมิต แม้มิได้พระราชทานพระราชานุญาตให้ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ใด แต่เมื่อพิจารณาแนวทางของวารสารที่ทรงนำเรื่องนี้ลงตีพิมพ์ สันนิษฐานได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวน่าจะทรงมีจุดมุ่งหมายเพื่อทรงล้อบุคคลและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดในสมัยของพระองค์ โดยทรงใช้โคลงโลกนิติเป็นช่องทางการนำเสนอ ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

นิยามความหมายของคำ

การนิยามความหมายของคำที่ใช้มีความสำคัญไม่น้อยเพื่อให้ผู้อ่านและผู้เขียนเข้าใจตรงกัน

นิยามความหมายของคำ “จำแลง”

ในบทความนี้ผู้เขียนใช้ “จำแลง” ในความหมายว่าแปลง เปลี่ยน กลาย กลับ (พจนานุกรม (ร.ศ. 120) ฉบับกรมศึกษาธิการ. 2541: 83) ทั้งยังใช้ในความหมายว่าตัดแปลง หรือการตัดแปลงด้วย คือ ทำให้เปลี่ยนรูปไปจากเดิม เช่น นางฟ้าจำแลง

ในบทความเรื่องนี้ใช้ความหมายของคำ “จำแลง” ทั้งในความหมายว่าแปลง เปลี่ยน และการตัดแปลง

นิยามความหมายของคำ “ตัดแปลง” และ “การตัดแปลง”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ระบุว่าคำ “ตัดแปลง” หมายถึง “แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม, เปลี่ยนจากรูปเดิมโดยแก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อย, เช่น ตัดแปลงเรือนชั้นเดียวให้เป็น 2 ชั้น” (2556: 428)

บทความนี้ใช้คำ “การตัดแปลง” ในความหมายว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม การเปลี่ยนจากรูปเดิมโดยแก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยหรือเปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วน

นิยามความหมายของคำ “วรรณคดีคำสอน”

“วรรณคดีคำสอน” คือ งานเขียนที่มีจุดประสงค์เพื่อสอน เพื่อให้ความรู้ ให้คำแนะนำ เผยแพร่หลักธรรมจรรยา ลัทธิ หรือปรัชญา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Didactic Literature” วรรณกรรมโบราณส่วนมากที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันมีลักษณะเป็นวรรณกรรมคำสอน” (เรื่องเดิม: 132) ปัจจุบันอุปมานิทัศน์และเรื่องเสียดสีส่วนใหญ่ที่มุ่งสอนศีลธรรม และการเมืองจัดเป็นวรรณกรรมคำสอนได้ นอกจากนี้ วรรณกรรมอื่นที่ผู้เขียนเสนอความเชื่อ ด้านปรัชญาและความเชื่อด้านอื่นๆ ก็รวมอยู่ในกลุ่มวรรณกรรมคำสอนได้ด้วย (เรื่องเดิม: 133)

นิยามความหมายของคำ “ล้อ”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำ “ล้อ” ว่า หมายถึง “แสดงกิริยาจากหยอกเย้า เย้าแหย้ให้เขาเกิดรำคาญ ให้อาย หรือให้โกรธ เป็นต้น; ทำให้คล้ายคลึงแบบ เช่น เขียนข้อความให้ล้อกัน” (2556: 1039)

ในบทความนี้ใช้คำ “ล้อ” ในความหมายว่าแสดงกิริยาจากหยอกเย้า หรือ เย้าแหย้ โดยอาจหยอกเล่นหรือหยอกให้ได้อายก็ได้

นิยามความหมายของคำ “เสียดสี”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำ “เสียดสี” ว่าหมายถึง “อาการที่วาทะทบกระเทียบเหน็บแนมด้วยความอิจฉาเป็นต้น” (2556: 1265) ส่วนพจนานุกรมฉบับมติชนให้ความหมายว่า “พูดจากระทบกระแทกแดกดัน” (2547: 890)

ในบทความนี้ ใช้ในความหมายว่าพูดจากระทบกระเทียบ เหน็บแนม หรือแดกดัน

ภูมิหลังของโคลงโลกนิติและโลกนิติจำแลง

ดังที่กล่าวแล้วว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่องนี้โดยทรงใช้*โคลงโลกนิติ*เป็นช่องทางในการล้อและเสียดสีเรื่องต่างๆ ที่เกิดในรัชสมัยของพระองค์ ผู้เขียนจึงจะให้ภูมิหลังของ*โคลงโลกนิติ*และ*โลกนิติจำแลง*เพื่อให้เป็นความรู้พื้นฐานแก่ผู้อ่าน ก่อนวิเคราะห์ต่อไป

ภูมิหลังของโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติ เป็นภาษิตเก่าแก่ที่มีมาแต่โบราณ มีฉบับตัวเขียนหลากหลายสำนวน ในสมัยอยุธยาซึ่งเหลือตกทอดถึงปัจจุบัน แต่ละสำนวนมีจำนวนโคลงไม่เท่ากัน นิยะดา เหล่าสุนทร พบว่าบางสำนวนมีเพียง 21 บท ขณะที่บางสำนวนมีเกือบ 400 บท (2537: 35 – 58) ปัจจุบันมีสำนวนฉบับพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีจำนวนโคลงมากที่สุด คือ 595 บท เรียกชื่อว่า *ประชุมโคลงโลกนิติ* (2543: 65 – 558)

สุภาษิตใน*โคลงโลกนิติ* มีที่มาจากคัมภีร์โลกนิติของอินเดียที่มีผู้รวบรวมไว้ คัมภีร์โลกนิติแพร่หลายเข้าสู่ประเทศต่างๆ ที่รับอิทธิพลอินเดีย (ทรงสรรคร์ นิลก้าแหง. 2556: (8))

คัมภีร์โลกันดีที่เข้ามาในไทยแต่งเป็นคาถาภาษาบาลีรวม 167 คาถา มีหลายบทที่แปลงจากคำสอนภาษาบาลีและสันสกฤตในคัมภีร์อื่นๆ เช่น *ธรรมนิตติ ราชนิตติ สุตวัตถมนนิตติ ทิโตปเทศ จานัญยคตกะ* (เรื่องเดิม, หน้าเดิม) คำสอนในคัมภีร์โลกันดีแพร่หลายสู่สังคมไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังพบว่ามีคำสอนตรงกับในศิลาจารึกหลักที่ 1 และหลักที่ 5 วัดป่ามะม่วง เช่น “ป่เข้าผู้ลั๊กมีผู้ช่อน” “เห็นเข้าท่านบิโคร์พิน เห็นสินท่านบิโคร์เตอด” (เรื่องเดิม: (8) – (9)) ในสมัยอยุธยามีโคลงโลกันดีหลายสำนวน ผู้แต่งแปลภาษาบาลีในคัมภีร์โลกันดีแล้วแต่งเป็นโคลงสี่สุภาพ ทั้งยังเพิ่มคาถาและกาพย์อื่นๆ รวมเข้าด้วย จึงมีจำนวนคาถาและกาพย์ในโคลงโลกันดีมากกว่าในคัมภีร์โลกันดีเดิม (เรื่องเดิม: (10) สมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โปรดให้จารึกตำราต่างๆ รวมทั้งตำรายา วรรณคดี โบราณคดี พระพุทธศาสนา ประเพณี และสุภาพชนลงบนแผ่นศิลาเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาด้วยตนเอง ครั้งนั้นโปรดให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร ซึ่งเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ ทรงชำระโคลงโลกันดีสำนวนต่างๆ ที่ตกทอดมาให้ถูกต้องตามคาถาในพระบาลี เมื่อทรงชำระแล้ว ทรงพระนิพนธ์โคลงบางบทขึ้นใหม่ด้วย สำนวนนี้จึงมีโคลงมากถึง 408 บท เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จารึกโคลงโลกันดีของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศรไว้บนแผ่นศิลาในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พบว่ามีโคลงมากถึง 435 บทซึ่งมากกว่าในฉบับตัวเขียน ทรงสรรค์ นิลกำแหง (2556: (11)) สันนิษฐานว่าทรงพระนิพนธ์เพิ่มเพื่อให้พอดีกับเนื้อที่ที่จัดเตรียมไว้ให้จารึก พระนิพนธ์โคลงโลกันดีนี้เป็นที่นิยมมากกว่าสำนวนอื่น ทั้งยังใช้เป็นแบบเรียนด้วย (เรื่องเดิม, หน้าเดิม)

อย่างไรก็ตาม มีโคลงโลกันดีสำนวนอื่นที่แต่งในสมัยหลังด้วย เช่น *โคลงโลกันดี* ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ซึ่งแปลจากคัมภีร์โลกันดีภาษาบาลีแต่งเมื่อ พ.ศ. 2428 (เรื่องเดิม, หน้าเดิม) และโลกันดีคำฉันท์ของขุนสุวรรณสารวัตซึ่งแต่งเมื่อ พ.ศ. 2385 (เรื่องเดิม: (12))

นอกจากนี้ ยังมีสำนวนร้อยแก้วด้วย เช่น *โลกนิตติไตรพาทย์* หรือ*โลกนิตติคารม*ของพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2461 มี 167 คาถาตรงตามจำนวนคาถาในคัมภีร์โลกันดี (เรื่องเดิม, หน้าเดิม) แต่ละคาถาจัดทำเป็น 3 ภาษา คือ ภาษาบาลี ไทย และอังกฤษ อีกสำนวนหนึ่งคือ*โลกนิตติปกรณ์*ของ ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร ซึ่งแปลคาถาภาษาบาลีเป็นภาษาไทยเพียง 158 คาถา (เรื่องเดิม, หน้าเดิม)

ลักษณะเด่นของ*โคลงโลกนิติ* คือ เป็นวรรณคดีคำสอน มีภาษิตคำสอนที่ควรหรือไม่ควรประพฤติปฏิบัติจำนวนมาก เหมาะแก่คนสถานภาพต่างๆ และเป็นเรื่องที่นิยมอ่านในหมู่คนไทยมาแต่โบราณ จึงมีการคัดลอกสืบทอดมาจนมีฉบับตัวเขียนจำนวนมาก ต่อเมื่อมีสำนวนพระนิพนธ์ซึ่งได้รับความนิยมมากกว่าสำนวนอื่น ทั้งยังมีผู้นิยมนำไปพิมพ์เผยแพร่ทำให้พระนิพนธ์*โคลงโลกนิติ*ได้รับการสืบทอดต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือ นิยมนำเสนอสุภาพชิตในรูปโคลงสี่สุภาพมากที่สุด เหมือนที่พบใน*โคลงโลกนิติ*หลากหลายสำนวน รวมทั้งสำนวนที่เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศรนี้ด้วย

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของ*โคลงโลกนิติ* คือ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบก่อนสรุปคำสอน มีตั้งแต่ 1- 4 ตัวอย่าง โดยทั่วไปมักยก 2 หรือ 3 ตัวอย่าง แล้วสรุปคำสอนในบาทที่สี่ หรือสรุปคำสอนทั้งในบาทสามและบาทสี่

ภูมิหลังของโลกนิติจำแลง

“*โลกนิติจำแลง*” เป็นชื่อบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพิมพ์ครั้งแรกโดยมิได้ทรงลงพระนามาก็ไยหรือพระนามแฝงแต่อย่างใด (ทรงสรรคินิลกำแหง, 2556: (19)) ทรงพระราชนิพนธ์เป็นโคลงสี่สุภาพเหมือน*โคลงโลกนิติ* มีโคลง 212 บทซึ่งมีหมายเลขกำกับทุกบท โปรดให้นำลงพิมพ์เป็นตอนๆ ใน*ดุสิตสมิต* (2556: (14)) ตั้งแต่ฉบับที่ 80 - 113 ระหว่างปี 2462 - 2463 พิมพ์ฉบับละ 8 บทบ้าง 12 บทบ้าง แต่บางฉบับก็เว้นไปไม่ได้ทรงนำลงพิมพ์ก็มี

พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์*โลกนิติจำแลง*โดยทรงดัดแปลงตัวอย่างคำสอนและสรุปคำสอนใน*โคลงโลกนิติ* คงเป็นเพราะเหตุนี้ จึงทรงตั้งชื่อบทพระราชนิพนธ์นี้ว่า “*โลกนิติจำแลง*” มีข้อสังเกตว่าพระองค์มิได้ทรงยกโคลงใน*โคลงโลกนิติ*มาเทียบเคียงแต่อย่างใด แต่ผู้อ่านก็ทราบได้ดีเพราะมีคำและกลุ่มคำใน*โคลงโลกนิติ*ปรากฏอยู่อย่างชัดเจน

เมื่อ พ.ศ. 2504 กรมศิลปากรได้รวบรวมพระราชนิพนธ์*โลกนิติจำแลง*ใน*ดุสิตสมิต* มาพิมพ์รวมเล่ม เพื่อเป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางชุ่ม สร้อยพิสุทธิ์ และนางบรรยง มาวิน ให้ชื่อว่า “*โคลงโลกนิติจำแลง*” โดยกรมศิลปากรเติมคำ “โคลง” เข้าข้างหน้าชื่อเดิม (2556: (5))

โลกนิติจำแลง: การดัดแปลงโคลงโลกนิติ
ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี

โคลงบทแรกใน*โลกนิติ*จำแลงเป็นพระราชดำริของพระองค์ที่ทรงดัดแปลงคำสอนใน*โคลงโลกนิติ*ว่าคนไทยสมัยของพระองค์มีความรู้ต่างๆ ดีกว่าคนไทยโบราณ ดังนี้

๑ ข้าสมาชิกน้อย ดุสิต สมิตแธ
รู้จักสังเกตุจิต ท่านผู้
เป็นไทยสมัยชิต บัจุบัน บันนา
ย่อมจะมีความรู้ เลิศล้ำปู่ตา

พระองค์พระราชทานพระราชอาธิบายต่อไปว่าคำสอนใน*โคลงโลกนิติ*มีมาแต่โบราณแล้ว ครั้นถึงสมัยของพระองค์ วิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นมาก คำสอนบางเรื่องล้ำสมัยแล้ว จึงสมควรปรับให้ทันสมัย ในโคลงบทดังกล่าว ทรงใช้คำ “โน้น” ให้ตรงกับข้ามกับ “นี้” ในบทเดิม การอ้างว่ามีมาแต่โบราณก็ใช้ต่างกัน *โคลงโลกนิติ*อ้างเพื่อให้เห็นคุณค่าว่าเป็นภาชิตของคนโบราณที่มีมานาน แต่ใน*โลกนิติ*จำแลง ทรงชี้ให้เห็นว่าเป็นคำสอนที่เหมาะสมแก่คนสมัยโบราณ จึงควรดัดแปลงให้เหมาะแก่ยุคสมัยและคนไทยสมัยใหม่ ดังนี้

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
ครรโลงโลกนิตินี้	นมนาน	ครรโลงโลกนิตินั้น	นมนาน
มีแต่โบราณกาล	เก่าพร้อม	สำหรับคนโบราณ	เก่าพร้อม
เป็นสุภาชิตสาร	สอนจิต	บัดนี้สมัยกาล	แปลงเปลี่ยน
กลดั่งสร้อยสอดคล้อง	เวียไว้ในกรรณ	ภาชิตก็ควรต้อง	ดัดบ้างตามสมัย

วิธีการจำแลงหรือดัดแปลงโคลงโลกนิติไว้ในโลกนิติจำแลง

แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์*โลกนิติ*จำแลงโดยทรงคงคำ กลุ่มคำ และตัวอย่างบางตัวอย่างใน*โคลงโลกนิติ*ไว้ แต่ก็มีได้ตั้งพระทัยล้อ*โคลงโลกนิติ*เป็นสำคัญ ตามทัศนะของผู้เขียน *โลกนิติ*จำแลงจึงไม่ใช่วรรณคดีประเภทล้อเลียนที่เรียกว่า Parody แต่เป็นวรรณคดีคำสอนที่เสนอคำสอนทั้งที่เหมือนและต่างจาก*โคลงโลกนิติ*

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจำแลงหรือดัดแปลง*โคลงโลกนิติ* 5 วิธีดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทรงเปลี่ยนตัวอย่างในโคลงโลกนิติเป็นตัวอย่างใหม่ ตัวอย่างใหม่ คือตัวอย่างที่เห็นได้ในสมัยของพระองค์ เช่น

1.1. ทรงเปลี่ยนตัวอย่างที่ 3 และ 4 ในโคลงโลกนิติ ทรงเปลี่ยนเป็นตัวอย่างเรื่องนางรำเวกผ้าหรือระบำโป๊ที่แพร่เข้ามาในสังคมไทยสมัยนั้น และชายหนุ่มคลั่งไคล้กันมาก เช่น

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
พระจันทร์โสภาสด้วย	ราตรี	พระจันทร์โสภาสด้วย	ราตรี
แสงสว่างแผ้วพันสี	ส่องหล้า	แสงสว่างแผ้วพันสี	ส่องหล้า
กษัตริย์อำอินทรีย์	เรื่องรุ่ง งามนา	นางรำอำอินทรีย์	แบบทรง
บุตรที่ตี่รุ่งหน้า	พวกพ้องพงศ์พันธุ์	เวกกระโปรงขาอ้า	อวดผู้ชายตรณ

1.2 ทรงเปลี่ยนตัวอย่างสุดท้ายในโคลงโลกนิติ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นคำสอนชัดเจนขึ้นในโคลงบทแรกของหัวข้อนี้สลับลำดับตัวอย่างระหว่างตัวอย่างที่ 1 กับ 2 และใช้คำในตัวอย่างต่างจากเดิมบ้าง ในโคลงบทที่ 2 ทรงเปลี่ยนตัวอย่างจากนพคุณเป็นแจ็ก ในโคลงบทที่ 3 ทรงเปลี่ยนจากยงขาวเป็นยุวนารี ผมโป่งที่ไม่ใช่นางสาวแท้ ดังนี้

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
จระเข้คืบน่านน้ำ	โฉนหา ภักษ์เฮย	รถใหญ่กว่าถื่นท้อง	รัถยา
รถใหญ่กว่ารัถยา	ยากแท้	จระเข้คืบคงคา	น่านน้ำ
เสือใหญ่กว่าวนา	โฉนอยู่ ได้แฮ	เสือใหญ่กว่าวะนา	โฉนอยู่ ได้แฮ
เรือเชือกคืบขเลแล้	แล่นโล้ไปโฉน	คนคืบตำแหน่งล้า	เลิศแล้วอยู่โฉน

และ

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
ทองเหลืองเปลื้องร้ายหอน	เห็นมี	ทองเหลืองเปลื้องร้ายหอน	เห็นมี
ขัดเท่าขัดราศี	เล่าไซรั	ขัดเท่าขัดราศี	เล่าไซรั
นพคุณหมดใสสี	เสรีจโทษ	แจ็กถึงจะทำดี	ต่อเท่า ไถฤ
ถึงบ่แต่งตั้งไว้	แจ่มแจ้งไพฑูรย์	ก็บ่มีจักไว้	จิตแท้ในไทย

โลภนิติจำลาง: การดัดแปลงโคลงโลภนิตินิต
ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี

และ

โคลงโลภนิตินิต		โลภนิติจำลาง	
ยางชาวชนเรียบร้อย	ดูดี	ยางชาวชนเรียบร้อย	ดูดี
ภายนอกหมดใสสี	เปรี๊ยฝ้าย	กินสัตว์เสพปلامي	ชีพแล้
กินสัตว์เสพปلامي	ชีวิต	เฉกเช่นยวนารี	ผมโปง
เฉกชนชาติร้อย	นอกนั้นนวลางม	มิใช่นางสาวแท้	เสพต้องฉิดยา

1.3 ทรงเปลี่ยนตัวอย่างอื่นหมด ยกเว้นตัวอย่างแรก คือ ทรงคงตัวอย่างเรื่องแมงวันหรือแมลงวันไว้ แล้วทรงเปลี่ยนตัวอย่างอื่นทั้งหมด เช่น

โคลงโลภนิตินิต		โลภนิติจำลาง	
แมงวันท่วยเด็กน้อย	นารี	แมลงวันยุงโรคร้อย	นำมา
พลุักัดชลกุนที	ลูกไม้	สุนัขบักัดพา	คลังไคล้
น้ำไหลและฤชี	สิทธิเดช	นารีที่ประภา	มรกฏ
เจ็ดสิ่งน้ออย่าได้	เกลียดอ้างเป็นเคน	จระวงมากไว้	จักต้องฉิดยา

2. ทรงดัดแปลงตัวอย่างเดิมแต่เพียงเล็กน้อย คือ ทรงดัดแปลงจากที่ให้ตัวละครพูดฝ่ายเดียวเป็นให้ตัวละคร 2 ฝ่ายพูดโต้ตอบกัน และเพิ่มเป้าหมายคำสอน ได้แก่ โคลงบทที่สอนเรื่องการไม่รู้จักประมาณกำลังตนเอง ทรงยกตัวอย่างเรื่องหมูทำราชสีห์รบในโคลงโลภนิตินิต ทรงดัดแปลงให้หมูและราชสีห์โต้ตอบกันในโลภนิติจำลาง และทรงกล่าวถึงคนที่ชอบตำหนิผู้บังคับบัญชาและนำไปประจานในหนังสือพิมพ์โดยเข้าใจผิดว่าผู้บังคับบัญชากลัว จึงไม่กล้าโต้ตอบ แท้จริงแล้วผู้บังคับบัญชาไม่อยากจะตอบโต้ต่างหาก ดังนี้

โคลงโลภนิตินิต		โลภนิติจำลาง	
หมูเห็นสีหราชทำ	ชวนรบ	หมูเห็นสีหราชทำ	ชวนรบ
กุสีตีนกูปบ	ท่านไซร์	ตัวท่านจงอย่าหลบ	หลีกน้อ
อย่ากลัวท่านอย่าหลบ	หลีกจาก กุณา	สิงห์ตอบว่าบัดชบ	โสโครก
ท่านสีตีนน้ออย่าได้	วากเว้าวงหนิ	กูป่อยากเล่นบ้อ	กับอายโสम्म

โคลงโลกนิติ	โลกนิติจำแลง
	นี้เปรียบด้วยผู้ชอบ ดำนาย ลงประจานเสียหลาย ฉบับแล้ ครั้นท่านบ่ตอบหมาย ว่ายัน แต่ว่าอันที่แท้ ท่านครั้นตอบหมุ

3. ทรงเปลี่ยนคำอธิบายในโคลงโลกนิติให้เป็นตัวอย่าง คือ ทรงเปลี่ยนคำอธิบายรายละเอียดเรื่องคนชั่วที่คิดร้ายต่อกันให้เป็นอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในรัชสมัยของพระองค์ เมื่อปี 2457 เกิดสงครามโลกในทวีปยุโรป ช่วงแรกๆ รัฐบาลสยามตั้งตนเป็นกลาง ต่อมาเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร (วราชาติ มีชูบท. 2555: 296) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศสงครามกับเยอรมนีและออสเตรีย - ฮังการีเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2460 (เรื่องเดิม: 302) เมื่อสงครามสงบในปี 2462 เยอรมนีและออสเตรีย - ฮังการีเป็นฝ่ายแพ้ (เรื่องเดิม: 306) ใน โลกนิติจำแลง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตำหนิเยอรมนีที่อวดเก่งและปรารถนาจะเป็นเจ้าโลก แต่สุดท้ายก็ต้องพ่ายแพ้โดยทรงเรียกเยอรมนีว่า “ฮัน” สะท้อนให้เห็นว่าทรงวิจารณ์เยอรมนีว่าเป็นชาติป่าเถื่อนนั่นเอง ทั้งทรงแสดงความเห็นว่าเมื่อเยอรมนีประพฤติดนไม่ดี ก็สมควรต้องรับผลนั้น ดังนี้

โคลงโลกนิติ	โลกนิติจำแลง
ใครทำโทษโทษนั้น แทนทด ใครคิดจิตคคคค ต่อบ้าง ใครจริงจิงจิงจิด รักต่อ กันนา ใครใครร้างร้างร้างไกล รักร้างแรมไกล	ใครทำโทษโทษนั้น แทนทด เจกฮันฉิบหายหมด หัวด้าว ใครจริงจิงจิงจิด รักต่อ กันนา เจกสมิตรร้อคร้าว ครีกครั้นไซโย

4. ทรงเปลี่ยนเป้าหมายการสอนในโคลงโลกนิติ เช่น ทรงเปลี่ยนจากสอนคนทั่วไปให้รักศักดิ์ศรีเป็นสอนเสือป่าที่ไม่ยอมมาซ้อมรบตามกำหนดว่าเป็นการกระทำที่ไม่รักศักดิ์ศรีของตนเอง ดังนี้

โคลงโลกนิติ	โลกนิติจำแลง
จามรีชนข้องอยู่ หยุตปลด ซีพบริกรักยศ ยิงไซร์ สัตว์โลกซึ่งสมมติ มีชาติ ดูเยี่ยงสัตว์นั้นได้ ยศข้องสรรเสริญ	จามรีชนข้องอยู่ หยุตปลด ซีพบริกรักยศ ยิงไซร์ เสือป่าที่มั่งก ประลองยุทธ์ น่าจะดูเยี่ยงไว้ หนอยเนื้อเกลอเอ่ย

โลกนิติจำแลง: การดัดแปลงโคลงโลกนิติ
ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี

5. ทรงเปลี่ยนสรุปคำสอนในโคลงโลกนิติเป็นสรุปคำสอนใหม่ ในโคลงบทแรก ทรงเปลี่ยนคำสอนจากเดิมในโคลงโลกนิติที่สอนว่าแม่มนุษย์จะเก่งเพียงใด ในที่สุดก็ยอมแพ้แก่ความตาย เป็นสรุปคำสอนใหม่ว่าแม่เก่งเพียงใดก็ยอมพ่ายแพ้แก่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในโลกนิติจำแลง ในโคลงบทที่ 2 ทรงเปลี่ยนคำสอนในโคลงโลกนิติ ที่กล่าวว่าคนที่เกิดในตระกูลดี เมื่อไรทรัพย์ก็ไม่มีใครมองเห็นเป็นสรุปคำสอนใหม่ว่าเมื่อไรทรัพย์ก็มักเกิดความแค้น (ไว้ใครามีความหมายว่าแค้น) ส่วนในโคลงบทที่ 3 ทรงเปลี่ยนสรุปคำสอนจากเดิมว่าเมื่อคิดผิดก็จำต้องคิดจนตัวตายเป็นสรุปคำสอนใหม่ว่าเมื่อคิดผิดแล้วสามารถให้หนังสือพิมพ์แก้ไขความผิดให้ได้ ดังนี้

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
แม่มีเนตรพางเพียง	พันจัก ชุแธ	แม่มีเนตรพางเพียง	พันจัก ชุแธ
มิวิชารู้หลัก	เลิศล้ำ	มิวิชารู้หลัก	เลิศล้ำ
ปัญญาอียศศักดิ์	ภท้าว ภพนา	ปัญญาอียศศักดิ์	ภท้าว ภพนา
รู้เท่าใดฤพั้น	พ่ายแพ้ความตาย	รู้เท่าใดฤพั้น	พ่ายแพ้เอ็ดเตอร์

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
แม่มีตัวใหญ่เพียง	ภูผา	แม่มีตัวใหญ่เพียง	ภูผา
สูงเจ็ดลำตาลสา	มารณแท้	สูงเจ็ดลำตาลสา	มารณแท้
พงศ์พันธุ์เจ้าจันทรา	สุริยศ กิติ	พงศ์พันธุ์เจ้าจันทรา	สุริยศ กิติ
ครั้นว่าไรทรัพย์แล้	ท้าวหล้าฤเห็น	ครั้นว่าไรทรัพย์แล้	จักต้องไว้ใครา

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
ผมผิดคิดสิบห้า	วันวาร	ผมผิดคิดสิบห้า	วันวาร
ทำไรผิดเทศกาล	ขบเข้า	ทำไรผิดเทศกาล	ขบเข้า
เลี้ยงเมียผิดราคาญ	คิดหย่า	เลี้ยงเมียผิดราคาญ	หาอีก คนแธ
ทำผิดไว้คิดเศร้า	ตราบท้าววันตาย	ทำผิดรีบคิดเข้า	สู่ห้องสื่อพิมพ์

วิธีสอนในโลกนิติจำแลง

ในโลกนิติจำแลง มีวิธีสอนคุณธรรมและข้อควรประพฤติหรือไม่ควรประพฤติ 3 วิธี ดังนี้

1. **ทรงสอนแบบตรงไปตรงมา** ลักษณะนี้เหมือนคำสอนใน*โคลงโลกนิติ* การสอนแบบนี้อาจใช้ตัวอย่างตรงกับใน*โคลงโลกนิติ*หรือไม่เหมือนกัน เช่น สอนคนที่ไม่รู้จักประมาณตนเอง สอนเรื่องไม่ควรมองคนแต่เพียงรูปลักษณ์ภายนอก สอนให้คนรู้จักรักศักดิ์ศรีของตน ในตัวอย่างที่ยกมา ใน*โคลงโลกนิติ*สอนเรื่องคนรักที่อยู่ไกลกันก็อาจรู้สึกเหมือนอยู่ใกล้กัน แต่คนที่ซังกั้นแม้อยู่ใกล้กันก็รู้สึกเหมือนอยู่ไกลกัน ใน*โลกนิติจำแลง*ทรงสอนแบบตรงไปตรงมา เช่นกันโดยทรงยกตัวอย่างที่แสดงวิทยาการก้าวหน้าในสมัยรัชกาลที่ 5 และ 6 ที่มีโทรเลข และโทรศัพท์ใช้ในสังคมไทยแล้ว ดังนี้

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
รักกันอยู่ชอบฟ้า	เขาเขียว	รักกันอยู่ชอบฟ้า	เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง	โทรเลขถึงครูเดียว	พูดได้
ซังกั้นบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา	ซังกั้นบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา
เหมือนชอบฟ้ามาบ้อง	ป่าไม้มาบัง	โทรศัพท์เสียงให้	แหบแห้งบถึง

2. **ทรงสอนแบบประชดเสียดสี** กล่าวคือ ดูเหมือนว่าทรงสอนตรงข้ามกับคำสอนใน*โคลงโลกนิติ* คือ ทรงยุให้ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วพบว่าสอนตรงกับใน*โคลงโลกนิติ*นั่นเอง กรณีเช่นนี้มักทรงใช้คำหรือความที่มีความหมายตรงข้ามกับคำหรือความที่ใช้ใน*โคลงโลกนิติ* เช่น ทรงเสียดสีคนไทยที่ชอบค่อนขอดผู้บังคับบัญชาหรือเจ้านาย ทรงเสียดสีคนที่ไม่มีความใจช่วยเหลือการงานในบ้านที่ตนอาศัยอยู่ ทรงสอนแบบประชดคือให้ป้ายบาบแก่ผู้อื่น เมื่อทำผิดก็ให้โทษเวทดา เพื่อน และญาติ หรือทรงสอนโดยทรงเสียดสีว่าให้รักซึ้งยิ่งกว่ารักสัสต์ ดังตัวอย่าง

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ	ในตน	สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ	ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน	กร่อนขร้า	กินกัดเนื้อเหล็กจน	เหล็กหลู้
บาบเกิดแต่ตนคน	เป็นบาบ	บาบเกิดแต่ตนคน	เป็นบาบ
บาบยอมทำโทษซ้ำ	ใส่ผู้บาบเอง	ป้ายบาบให้แก่ผู้	อื่นได้เป็นตี

โลกนิติจำแลง: การดัดแปลงโคลงโลกนิติ
ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
อย่าโทษไทท้าวท่วย	เทวา	จงโทษไทท้าวท่วย	เทวา
อย่าโทษสถานธูมา	ย่านกรว้าง	จงโทษมิตรว่าพา	ชั่วได้
อย่าโทษหมู่วงศา	มิตรญาติ	จงโทษหมู่วงศา	เครือญาติ
โทษแต่กรรมเองสร้าง	ส่งให้เป็นเอง	แต่ส่วนตัวเองไซ้	ผิดก็เลยดัน

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
เสียดสีสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์	เสียดสีสละศักดิ์กู่	สินคง
เสียดศักดิ์สู้ประสงค์	สิ่งรู้	เสียดศักดิ์สู้ทาง	อวดรู้
เสียดรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไฉน	เสียดรู้เร่งปลดปล่อย	ความสัตย์ เสียนา
เสียดสัตย์อย่าเสียดสู้	ชีพม้วยมรณา	เสียดสัตย์ยอมเสียดสู้	ชีพไว้กอดเมีย

3. ทรงสอนทั้งแบบตรงไปตรงมาและแบบประชดเสียดสี เช่น ทรงสอนอย่างตรงไปตรงมาว่าเมื่อยังเป็นเด็กให้เร่งหาวิชาความรู้เพื่อจะได้หาเลี้ยงชีพยามเติบโตใหญ่ และสอนอย่างประชดเสียดสีโดยทรงยุให้ทำบุญเอาหน้าเพื่อว่าต่อไปจะได้มียศถาบรรดาศักดิ์ การสอนแบบนี้แท้จริงแล้วตั้งพระทัยสอนให้ประพฤติดนเป็นคนดีมากกว่า ดังนี้

โคลงโลกนิติ		โลกนิติจำแลง	
ปานน้อยสำเหนียกรู้	เรียนคุณ	ปานน้อยสำเหนียกรู้	เรียนคุณ
ครั้นใหญ่ยอมหาทุน	ทรัพย์ไว้	ครั้นใหญ่ไฝหาทุน	ทรัพย์ไว้
เมื่อกลางแก่แสวงบุญ	ธรรมชอบ	เมื่อกลางแก่ทำบุญ	เอาหน้า เทอญพ้อ
ยามห่อหมกทำได้	แต่ล้วนอนิจจัง	เมื่อจะมีทางได้	ยศทั้งบัตรตรา

วิธีการดัดแปลงเนื้อหาให้ทันสมัย

วิธีการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดัดแปลงเนื้อหาคำสอนให้ทันสมัย มี 2 วิธี ดังนี้

1. ทรงเปลี่ยนตัวอย่างใน*โคลงโลกนิติ*ให้เป็นตัวอย่างใหม่ ตัวอย่างใหม่คือตัวอย่างที่ทรงพบในรัชสมัยของพระองค์ ทั้งที่เป็นเรื่องเกิดในสังคมโลกและสังคมไทย เช่น

1.1 ตัวอย่างใหม่ซึ่งเกิดในสังคมโลก ทรงกล่าวถึงเยอรมนีซึ่งแพ้สงครามในสงครามโลกครั้งที่ 1 ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้ว

1.2 ตัวอย่างใหม่ซึ่งเกิดในสังคมไทย ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ๆ ขึ้น และมีค่านิยมใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น ทรงจัดตั้งเสือป่าเพื่อเตรียมกำลังคนไทยไว้ป้องกันภัยจากศัตรูที่จะมารุกรานประเทศ เมื่อถึงกำหนดฝึกซ้อมเสือป่าบางคนไม่ยอมมาฝึกซ้อม พระองค์จึงทรงตำหนิและเตือนสติให้คนเหล่านี้รักเกียรติยศศักดิ์ศรีให้เหมือนจามรีที่รักขนยิ่งกว่าชีวิต

ค่านิยมใหม่ๆ ที่เกิดในสมัยนี้ เช่น คนหัวสมัยใหม่นิยมคบฝรั่งและพูดภาษาฝรั่ง เพื่ออวดตนว่าเป็นคนทันสมัย หรือแสดงความโก้เก๋ด้วยการตี๋มวิสกี้และเล่นการพนันแบบฝรั่ง นิยมคบคนจีนเพื่อหาโอกาสเล่นการพนันแบบจีน นิยมชมภาพยนตร์ต่างประเทศและคลังโคลั้ดาราต่างประเทศ เช่น เอ็ดดี้โบล ชาร์ลี แชลิน และแมรี ปิกฟอร์ด นิยมขี่มอเตอร์ไซด์และبيبเตรเสียงดังแบบไม่เกรงใจใคร ชายหนุ่มนิยมชมระบำโป๊และนิยมกินข้าวต้มรอบดึกที่ราชวงศ์ แล้วพาหญิงโสเภณีไปเสพเมถุนจนบางครั้งติดโรคทางเพศและต้องฉีดยา พระองค์ทรงเตือนชายไทยให้ระวังหญิงวัยรุ่นที่แต่งตัวทันสมัยโดยทำผมไปงเพราะอาจไม่ใช่สาวบริสุทธิ์ ทั้งยังอาจมีโรคทางเพศด้วย ส่วนผู้หญิงในสมัยนี้นิยมมุ่นมวยผมเพื่อให้เป็นคนทันสมัย เพราะคิดว่าหากมีทำเช่นนั้นอาจหาสามีไม่ได้

นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ 5 และ 6 หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลิกทาสในสยามได้สำเร็จ ก็ไม่มีทาสในสังคมไทยแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเปลี่ยนเป้าหมายการสอน จากสอนทาสใน*โคลงโลกนิติ*เป็นสอนสาวใช้และลูกจ้างใน*โลกนิติจำแลง*

2. ทรงเพิ่มวิทยากรก้าวหน้าที่เพิ่งมีในสมัยรัชกาลที่ 5 - 6 เช่น มีรถบดถนน มีไฟฟ้าใช้ทำให้บ้านเมืองสว่างไสว มีถ่านไฟฉายใช้ คนในสังคมไทยมีโทรศัพท์และโทรเลขใช้ มีน้ำประปาใช้ มีรถยนต์ เรือยนต์ และมอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะ ทรงกล่าวถึงเครื่องstim โรล์เลอร์หรือรถบดถนนว่าแล่นช้าเหมือนพญานาคแต่มีอานุภาพมาก คือ บดหินให้แหลกได้ดังข้อความว่า “เดินเจื่องแต่ว่าอ้า หนักแต่หินมลาย”

โลกลินิตจําแลง: การตัดแปลงโคลงโลกลินิต
ให้เป็นวรรณคดีคําสอนที่มีลักษณะลือและเสียคดี

พระองค์ทรงกล่าวถึงไฟฟ้าและน้ำประปาซึ่งเพิ่งมีใช้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ดังพบในความว่า “เทียนแข่งไฟฟ้าอัน สว่างจ้า” และ “ศาลสระประปาฝ่าย เที่ยงน้ำ” ทรงกล่าวถึงรถยนต์และจักรยานยนต์ซึ่งเป็นพาหนะสมัยใหม่ในเวลานั้น ทรงกล่าวถึงรถยนต์ซึ่งเป็นเรือที่แล่นได้เร็วกว่า “แม่น้ําคุดอย่าใช้ เรือยนต์ เร็วเลย” นอกจากนี้ ทรงกล่าวถึงการใช้ปืนล่าสัตว์ ซึ่งเป็นกีฬาอย่างใหม่ของไทยซึ่งได้แบบอย่างจากตะวันตก คือ

เอาปืนประจุจง ยิงทําน
เป็นสปอร์ตโก้ด้วยแล้ อีกได้ขายชน”

เรื่องที่ทรงนำมาลือหรือเสียคดีในโลกลินิตจําแลง

ทรงสรรคํ นิลกํําแหง กล่าวไว้ในวารสารราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 (2542: 33-34) ว่า “พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์โคลงภาษิตลือเลียนโคลงโลกลินิตไว้ชุดหนึ่งจํานวน 212 บท ทรงให้ชื่อว่า ‘โคลงโลกลินิตจําแลง’...” ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับคํากล่าวข้างต้นของทรงสรรคํ นิลกํําแหง เพราะว่ามีได้ทรงพระราชนิพนธ์ลือเลียนโคลงโลกลินิตเป็นสำคัญ เพียงแต่ทรงเลียนแบบวิธีการสอนในโคลงโลกลินิต โดยทรงคงตัวอย่างบางตัวอย่างและทรงคงคํำบางคํำและความบางความในโคลงโลกลินิตไว้ซึ่งเห็นเด่นชัดมากในโลกลินิตจําแลง

ผู้เขียนพบว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลือหรือเสียคดีเรื่องต่างๆไว้ในบทพระราชนิพนธ์โลกลินิตจําแลง ดังนี้

1. ทรงลือคําสอนบางเรื่องในโคลงโลกลินิต คือ เป็นคําสอนในโคลงโลกลินิตซึ่งไม่จริงเสียแล้วในสมัยของพระองค์ ลักษณะนี้พบน้อยมาก ทรงลือคําสอน 3 เรื่อง ได้แก่

1.1 เรื่องความแข็งแรงของภูเขาที่ไม่มีสิ่งใดสามารถทำลายได้ ในโคลงโลกลินิตกล่าวว่าไม่มีสิ่งใดอาจทำลายภูเขาหินที่แข็งแรงลงได้แม้แต่แรงลมพายุ แต่ในรัชสมัยของพระองค์ นายพลโท พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนกํําแพงเพชรธอร์โยธิน ซึ่งทรงบัญชาการกรมรถไฟหลวง (ร.ฟ.ล.) ทรงอํานวยการให้นายทหารช่างของกองทัพบกสยามดำเนินการขุดเจาะภูเขาเป็นอุโมงค์ขุนตาลซึ่งเป็นงานที่ท้าสือต่อจากงานที่วิศวกรชาวเยอรมันท้าคังไว้ เพราะถูกควบคุมตัวไปคุมขังที่อินเดียเนื่องจากเป็นชนชาติศัตรู และถูกเนรเทศเมื่อสยามเข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 1 การขุดเจาะอุโมงค์นี้สำเร็จสมบูรณ์เมื่อ

ปลายปี 2461 และสยามเปิดเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่โดยให้รถไฟแล่นลอดอุโมงค์ขุนตาลเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2464 (วรชาติ มีชูบท. 2555: 303) เรื่องที่ทรงล้อปรากฏในโคลง ดังนี้

ภูเขาทั้งแห่งล้วน	คิลา
ลมพายุพัดมา	ปี่พาทย์
กำแพงเพชรบัญชา	สั่งเงาะ
ทำอุโมงค์รถครั้น	ครั้นแหลั่นทูลเขา

1.2 เรื่องสัตว์มีปีกเท่านั้นที่บินได้ พระองค์ทรงล้อว่าในรัชสมัยของพระองค์ พลโทพระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป) ซึ่งบังคับกองบินทหารบกก็สามารถบินได้ โดยขับเครื่องบินไปในท้องฟ้าได้ทั้งๆ ที่ไม่ใช่ชนกหรือแรง ดังนี้

นกแรงบินได้เพื่อ	เวหา
หมู่จระเข้เต่าปลา	ฟุ้งน้ำ
พระยาเฉลิมอา-	ภาคแก่ง
มีเครื่องบินเลิศล้ำ	ล่องแล่นเวหา

ขณะนั้น พลโท พระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป) เป็นเพียงนายพันเอกพระยาเฉลิมอากาศ นอกจากบังคับกองบินทหารบกแล้ว ยังเป็นผู้บังคับกองทหารในงานพระราชสงคราม ณ ทวีปยุโรประหว่างปี 2461–2462 ด้วย เมื่อชาติมหาอำนาจยอมลงนามขอสงบศึกแล้ว กองบัญชาการทหารฝ่ายสัมพันธมิตรขอให้กองทหารบกพลยศของสยามคงทำหน้าที่ในประเทศฝรั่งเศสต่อไป เพื่อร่วมงานสวนสนามฉลองชัยชนะ ณ กรุงปารีส กรุงลอนดอน และกรุงบรัสเซลโดยลำดับ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เรียกกองบินทหารบกเดินทางกลับพร้อมกับกองทัพอากาศ แต่ให้นายพันเอก พระเฉลิมอากาศคงอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสต่อไป เพื่อทำหน้าที่บังคับบัญชากองทหารบกพลยศของสยาม แล้วให้เลือกซื้อเครื่องบินรบสภาพดีที่กองทัพฝรั่งเศสปลดประจำการแล้วเพื่อนำมาใช้ในกองทัพบกสยาม จนสามารถจัดตั้งเป็นกรมอากาศยานทหารบกได้ในปี 2464 (วรชาติ มีชูบท. 2555: 305–306 และ 336)

1.3 เรื่องผู้มีฤทธิ์เดชยอมไม่ไอ้อวดตนเอง ในโคลงโลกนิติมีข้อความว่าพญานาค ซึ่งมีฤทธิ์เดชประหนึ่งดวงอาทิตย์จะไม่ไอ้อวดตัวหรือไม่แสดงอำนาจโดยเลื้อยอย่างช้าๆ ในรัชสมัยของพระองค์รถถถนนหรือสตีมโรลเลอร์ก็เช่นกัน เป็นรถซึ่งเคลื่อนที่ช้าๆ แต่มีอำนาจสูง ทำลายหินแข็งๆ ให้แตกทำลายลงได้อย่างง่ายดาย ดังปรากฏในโคลงว่า

นาคีมีพิศเพียง	สุริโย
เลื้อยบ่ทำเคโซ	แخمช้า
เปรียบคือเครื่องสตีมโรล	เลอร์บด ถนนแฮ
เดินเงื่องแต่ว่าอ้า	หนักแท้หินมลาย

อย่างไรก็ตาม เรื่องที่ทรงล้อคำสอนในโคลงโลกนิติมีไม่กี่บทเท่านั้น สะท้อนให้เห็นว่าคำสอนส่วนใหญ่ในโคลงโลกนิตียังใช้ได้ดีเมื่อนำมาสอนคนในสมัยหลังอย่างในรัชสมัยของพระองค์ก็ตาม ยิ่งเมื่อทรงเปลี่ยนตัวอย่างให้ทันสมัยขึ้น ก็ยิ่งเหมาะสมที่จะทรงสอนคนในสมัยของพระองค์มากขึ้น

2. ทรงล้อเสือป่า ทรงล้อเสือป่าบางคนที่มีกเลียงการซ่อมรบ ทรงล้อว่าควรรักเกียรติยศให้เหมือนจามรีที่รักขนของตนยิ่งกว่าชีวิต ดังรายละเอียดที่ผู้เขียนได้กล่าวไปก่อนหน้านี้แล้ว

3. ทรงเสียดสีคนในสังคมไทยในสมัยของพระองค์ ทรงเสียดสีคน 2 กลุ่ม คือ

3.1 เสียดสีคนไทย

ก. คนไทยที่จบการศึกษาจากยุโรป ทรงเสียดสีคนไทยที่จบการศึกษาจากยุโรป หรือที่เรียกว่านักเรียนนอกที่หลงตนเอง ชอบคุยโม้อวดตนเอง นิยมกินอยู่แบบฝรั่ง เช่น กินขนมปังและเนย ถูกคนไทยที่กินกะปิและปลาร้า และนิยมคบเพื่อนฝรั่ง ทรงเสียดสีว่าคนไทยที่ไม่มีสติปัญญา เมื่อคบเพื่อนฝรั่งก็อาจช่วยให้คนนั้นดูดีขึ้นได้ทันที ดังความในโคลงบทที่ 5 ว่า “ถึงสติหรั่งฉ้วย ลบล้างเลหาย” นอกจากนี้ กลุ่มนักเรียนนอกรยังชอบเถียงเจ้านายหรือผู้บังคับบัญชา ดังปรากฏในโคลงว่า “คนนักเรียนนอกอ้า โอษฐ์โต้ต่อนาย” นอกเหนือจากนี้ ยังชอบประจานนายในหน้าหนังสือพิมพ์ด้วย

ข. คนไทยที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ทรงเสียดสีบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นคนไทยในสมัยของพระองค์ สมัยรัชกาลที่ 6 “เป็นยุคทองของหนังสือพิมพ์ไทยซึ่งมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น จนบางครั้งถึงกับก้าวล่วงบุคคลอื่น” (วรชาติ มีชูบท, 2555: 102) คนกลุ่มนี้มักอวดอ้างว่าหนังสือพิมพ์ของตนดีที่สุด และหาความหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นว่าลวงเรื่องไม่เป็นประโยชน์บ้าง หรือใช้ภาษาหยาบคายบ้าง นอกจากนี้หนังสือพิมพ์บางฉบับยังนิยมลงแต่เรื่องส่วนตัวของบุคคล หรือเมื่อหาข่าวไม่ได้ก็เขียนเรื่องลงพิมพ์เสียเองอย่างไม่ละอาย หรือลงเรื่องภาพยนตร์มากกว่าลวงข่าวหรือกวีนิพนธ์ ทั้งยังออกไม่ตรงตามกำหนดเวลาด้วย (เรื่องเดิม: 102-103) ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงออกคุดิสตมิตเพื่อให้เป็นแบบอย่างหนังสือพิมพ์ที่ดีในเมืองจำลองชื่อคุดิสถานี

อนึ่ง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในสมัยนั้นมีอิทธิพลมาก มักลงข้อความโจมตีบุคคลต่างๆ โดยเฉพาะคนที่ตนไม่ชอบใจ เมื่อคนไทยหัวใหม่ไม่ชอบใจใครก็นิยมไปให้บรรณาธิการพวกนี้ลงข่าวโจมตีศัตรูของตน หรือเมื่อทำผิดก็ให้หนังสือพิมพ์ลงข่าวแก้ไขความผิดของตนทันที เป็นเหตุให้ทรงตำหนิบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กลุ่มนี้ที่ใช้อำนาจอย่างผิดๆ หรือทำตนเป็นคนอวดรู้ในเรื่องต่างๆ พระองค์ทรงตำหนิด้วยการเสียดสีว่าคนพวกนี้เถียงเก่ง ไม่ยอมแพ้ใครง่ายๆ ดังที่ทรงพระราชนิพนธ์ว่า “เถียงแทบคอแตกให้ ฟ่ายแพ้ฤมี” ทั้งยังอวดว่ามีความรู้มาก เทียวตอบคำถามต่างๆ อย่างผิดๆ โดยไม่ละอาย ดังที่ทรงเสียดสีว่า “อวดว่ารู้หมดล่ำ เลิศแท้ทุกสถาน” และ “กล่าวว่แกลิ่งสงสัย เลอะเลือน”

ค. คนไทยที่มีรสนิยมต่างไปจากคนโบราณ เช่น ในสมัยของพระองค์มีนักเรียนนอกที่ตำหนิและดูถูกคนไทยซึ่งไม่นิยมวัฒนธรรมตะวันตกว่าไม่ทันสมัยและดูถูกว่าเป็นคนบ้านนอก ดังพบในโคลงบทที่ 34 ว่า “คนครึบ้านนอกไซร้ ห่อนรู้ปองเนย”

อนึ่ง ทรงเสียดสีคนไทยที่คลั่งไคล้ภาพยนตร์และดาราต่างชาติ เช่น ชาร์ลี แชลิน แมรี ปิกฟอร์ด เอ็ดดี้โบล ทรงเสียดสีคนไทยที่รังเกียจการแสดงของโบราณ เช่น โขน ละคร แต่กลับนิยมชมระบำโป้หรือที่ทรงเรียกว่า “เต้นรำเวกผ้า” หรือ “เต้นเวกขา” ทั้งชอบดูละครประโมทัย ผู้ชายนิยมกินข้าวต้มรอบดึกที่ราชวงศ์และต่อด้วยการเที่ยวหญิงโสเภณีจนบางครั้งติดโรคและต้องฉีดยา คนที่มีภรรยาแล้วมักหาเรื่องหย่าภรรยา หรือไม่ก็นิยมมีภรรยาลับๆ แต่เมื่อมีบุตรกลับไม่ยอมรับผิดชอบ รวมทั้งคนสมัยนั้นยังมองคนแต่เพียงรูปลักษณ์และการแต่งกายภายนอก

ง. คนไทยสมัยนั้นที่มีค่านิยมต่างไปจากคนโบราณ ทรงเสียดสีคนไทยสมัยของพระองค์ที่พยายามทำตนให้ทันสมัยและแสดงให้เห็นว่ามีค่านิยมสมัยใหม่ซึ่งต่างไปจากของคนโบราณ เช่น รักเงินมากกว่าศักดิ์ศรี ชอบทำบุญเอาหน้า คนหนุ่มสมัยนั้นมีความคิดแบบผิดๆ ว่าคนที่อ่อนน้อมคือคนที่ตั้งใจประจบเจ้านาย มักหัวเราะเยาะคนสูงวัยว่าเซยหรือล้ำสมัย และเยาะเย้ยคนสูงอายุที่มีคุณธรรมว่าแก่วัด อนึ่ง คนกลุ่มนี้ยังดูถูกคนหนุ่มที่ไครพนบนอบผู้สูงวัยว่าไม่มีการศึกษาและเป็นคนครี นิยมคบเพื่อนที่เป็นคนจีนและฝรั่งเพื่อยกระดับตนเองให้ดูโก้ เก่ เล่นพนันคือแทงโปแบบคนจีน นิยมแต่งงานกับลูกสาวคนจีนเพราะหวังทรัพย์สินหรือหวังเป็นเขยคนจีน คบฝรั่งเพื่อจะได้มีโอกาสเล่นไพ่บริดจ์และพนันแข่งม้าแบบฝรั่ง รวมทั้งได้พูดภาษาฝรั่งอย่างโก้ เก่ นอกจากนี้ชายไทยสมัยนั้นนิยมคบหญิงหม้ายที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามหลังจากนางถูกสามีหย่าขาดแล้ว

3.2 เสียดสีคนต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในสังคมไทย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

ก. ชาวจีน ทรงเสียดสีชาวจีนว่าไม่เคยสำนึกถึงความดีของคนไทยและแผ่นดินไทย ทั้งยังชอบพูดเสียงดังโดยไม่เกรงใจใคร คนจีนที่มีอาชีพลากรถมักพูดหยาบคาย ทำให้ทรงเหยียดว่าเป็น “เจ้ากหมา” ทรงตำหนิคนจีนว่ามาอยู่ในประเทศไทย แต่ไม่เคยรักชาติไทยเลย ไม่ว่าจะอยู่นานเท่าใดก็ตาม คนจีนมักโกงและเอาเปรียบคนไทย เช่น เปิดธนาคารและให้ดอกเบี้ยยสูง แต่ไม่นานก็ถล่มล้มกิจการ ทรงประชดให้คนไทยรับนำเงินไปฝากธนาคารของคนจีน ทรงตำหนิคนจีนว่าเป็นคนไม่รู้จักธรรมเนียม และทำให้คนไทยที่เดินกับคนจีนเสียสง่าราศีเป็นอันมาก

ข. ชาวตะวันตก ทรงเสียดสีชาวตะวันตกหรือชาวยุโรปหรือที่ทรงเรียกว่าฝรั่งมากที่สุด ได้แก่ ทรงเสียดสีผู้นำชาวเยอรมันในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่หมายจะแผ่อำนาจยึดครองโลกเพราะหลงทะนงตนว่ามีอำนาจมากที่สุด ทั้งยังรุกรานประเทศที่อ่อนแอกว่า เมื่อถูกฝ่ายสัมพันธมิตรรวมตัวกันโค่นล้มจนแพ้สงครามจึงเพิ่งรู้สึกตัว พระองค์ทรงเปรียบชาวเยอรมันว่าเป็นคนป่าเถื่อน จึงทรงเรียกว่า “ฮั่น” ดังที่ทรงตำหนิว่า

คือฮั่นทะนงจิต จักปราบ โลกแล
ไกเซอร์ครมาขว้า จึ่งรู้สึกตัว

นอกจากนี้ ยังทรงมีน้ำเสียงเสียดสีชาวตะวันตกว่าแม้เป็นประเทศเจริญแล้ว แต่ก็ยังฝึกไฟในอบายมุข คือ ตีมีวีสกี เล่นการพนันซึ่งได้แก่บริดจ์และแข่งม้า รวมทั้งมีกีฬาล่าสัตว์ โดยใช้ปืนยิงเหยื่ออย่างเหี้ยมโหดด้วย

คำสอนในโลกนิติจำแลง

แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสอนด้วยวิธีเสียดสี ประชด และเหน็บแนมมากกว่าสอนตรงไปตรงมา แต่ก็พบว่าล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนสิ่งที่ควรประพฤติและไม่ควรประพฤติตนเอง จากการศึกษา*โลกนิติจำแลง* ผู้เขียนพบว่าทรงสอนเรื่องต่างๆ หลากหลาย คล้ายคำสอนใน*โคลงโลกนิติ* เพียงแต่ทรงยกตัวอย่างที่ทันสมัยขึ้นและสะท้อนวิถีชีวิตและความคิดของคนรุ่นใหม่ในสมัยนั้น เช่น ทรงสอนให้ทำมากกว่าพูด ให้คบแต่มิตรดี ให้เอื้อเพื่อแกมิตร ให้สำนึกบุญคุณของบิดามารดา ให้รู้จักอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส ผู้ได้บังคับบัญชาควรเคารพและไม่ลงเรื่องประจานหรือกล่าวโทษผู้บังคับบัญชา ให้รักเกียรติยศและศักดิ์ศรีของตนยิ่งกว่าชีวิต และสอนเสียปาวว่าควรรักเกียรติยศและรู้หน้าที่ของตนเอง

อารมณ์ขันในโลกนิติจำแลง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เรื่องโลกนิติจำแลงโดยทรงแทรกอารมณ์ขันไว้ในพระราชนิพนธ์ด้วย พระองค์ทรงใช้คำเพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน ดังนี้

1. ทรงสร้างคำศัพท์ใหม่ เช่น “จโน” และ “จโนโน” ให้หมายถึงคนจีน โดยทรงนำคำ “จโน” มาจากวิภัติแบบคำภาษาบาลีต่างๆ ที่คำนี้ไม่ใช่คำภาษาบาลีแต่อย่างใด พบในโคลงว่า “คนใดสมเสพด้วย **จโน**” และ “ยามเที่ยวพินหาผู้ **ชาติเชื้อจโน**” รวมทั้ง “สามสิ่งนี้บอกให้ **ทราบเชื้อจโน**”
2. ทรงใช้ความเปรียบเทียบใหม่ เช่น ทรงเปรียบเทียบคนจีนลากรถที่มักพูดหยาบคายว่าเป็น “เจ๊กหมา” ดังปรากฏในโคลงว่า “อย่าโกรธอย่าหน้าบึ้ง **ตอบอ้ายเจ๊กหมา**”
3. ทรงใช้คำเลียนเสียง คือ ทรงใช้คำเลียนเสียงคนจีนที่พูดคำไทยได้ไม่ชัด เช่น ออกเสียงคำ “คนจีน” ว่า “คงจิ้น” ดังปรากฏในข้อความว่า “**เจ๊กอยู่สยามตั้งร้อย ชาติก็อคงจิ้น**”
4. ทรงยกตัวอย่างที่ไม่เข้าพวกเข้ากับตัวอย่างอื่น ความสามารถในการรับรู้ความไม่เข้ากันทำให้เกิดอารมณ์ขันได้ดียิ่ง เมอร์เรย์ เอส เดวิส (Davis, 1993: 13-16) กล่าวว่า ความไม่เข้ากันนี้เกิดจากการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งเบี่ยงเบน หรือแหวกจากระบบที่เป็น

แบบแผน การค้นพบความไม่เข้ากันทำให้เกิดความประหลาดใจอย่างฉับพลันทันทีซึ่งกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ขันแล้วหัวเราะหรือยิ้มออกมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้วิธีเช่นนี้ ดังที่ทรงเปรียบเทียบว่าข้างงอกออกมาแล้วไม่มีทางหุดคืนกลับเข้าไปได้ फिल्मภาพยนตร์ก็เช่นกัน จะเลื่อนคลายออกจากขดม้วนเรื่อยๆ เหมือนข้างที่ค่อยๆ งอกออกมาทีละน้อย หากพิจารณาให้ดี फिल्मกับข้างไม่เข้าพวกกัน เพราะข้างงอกหุดคืนกลับไม่ได้ แต่ फिल्मหมุนย้อนกลับคืนได้ ทำให้คนอ่านเกิดอารมณ์ขัน ทรงสอนเรื่องทำสิ่งใดย่อมได้รับผลสิ่งนั้นโดยทรงยกตัวอย่างการปลูกผักแพงแดงถั่ว สุดท้ายทรงหักมุมอย่างมีอารมณ์ขันว่าหากข้าบริชยนต์ชนคนจีน คนจีนจะร้องดังลั่นจนหนวกหูไปทั่วโลก เรื่องการข้าบริชยนต์ชนคนจีนนี้ไม่เข้าพวกกับตัวอย่างกลุ่มแรก ดังปรากฏในโคลงว่า

ผู้ใดข้าบริชยนต์ เจ๊กจะร้องเสียงลั่น	ทับเจ๊ก โลกแท้หนวกหู
---	-------------------------

ทรงสอนอย่างเห็นแบบว่ามีเงินดีกว่ามีเพื่อนช่วยค้ำจุนตนเอง สอนว่ารักตนเองดีกว่ารักคนอื่น ในท้ายที่สุดทรงหักมุมด้วยเรื่องไม่เข้ากันว่าวิสกี้และบริันดีแรงกว่าเหล้าชนิดอื่น

5. ทรงแนะวิธีแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ยาก เช่น ทรงสอนว่าหากมีภรรยาหลายคนและหญิงเหล่านี้หึงหวงกัน ให้แยกภรรยาอยู่บ้านละคน ซึ่งเรื่องนี้ทำได้ยากยิ่ง

ภาษาและสำนวนในโลกนิติจำแลง

1. ทรงใช้ภาษาและสำนวนจำนวนหนึ่งเลียนแบบภาษาและสำนวนในโคลงโลกนิติ เช่น “ขบ” “มลิ้น” “นกจอก” “หมูเห็นสีหราชท้าว ขวนรบ” “กบเกิดในสระได้ บัวบาน”

2. ทรงใช้คำเรียบง่าย และสั้นกระชับ เช่น “สติ” มีความหมายว่าครี “ย่น” มีความหมายว่ากลัว “จัน” มีความหมายว่าง “พรอง” มีความหมายว่าขาดหาย “ปอง” มีความหมายว่าต้องการ “ถ่อง” มีความหมายว่าชัดเจน “หวั” หรือ “หั่ว” มีความหมายว่าหัวเราะ “โว” มีความหมายว่าพูดอ้อวุด “เกียจ” มีความหมายว่าไม่ขยัน “ซึ้ง” มีความหมายว่าโกรธ

3. ทรงสร้างคำศัพท์ใหม่ เช่น “จโน” หรือ “จโนโน” มีความหมายว่าคนจีน ทำให้เพิ่มสีสันและสร้างอารมณ์ขันจากความคิดเปรียบเทียบในการสร้างคำใหม่ที่ไม่ใช่คำในภาษาบาลีสันสกฤตด้วยการแจกวิภัติคำนั้นแบบที่พบในภาษาบาลีและสันสกฤต

4. **ทรงใช้คำตัดสั้น** พบหลายคำ เช่น “ตัด” ตัดมาจากคำเต็มว่าตัดแปลง “ตัน” ตัดมาจากคำเต็มว่าตันทุ้ง “หรั่ง” ตัดมาจากคำเต็มว่าฝรั่ง “สื่อ” หรือ “สื่อพิมพ์” ตัดจากคำเต็มว่าหนังสือพิมพ์ “ปัด” ตัดมาจากคำเต็มว่าลูกปัด “เอิก” ตัดจากคำเต็มว่าเอิกอึ้งหรืออึ้งเอิก ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะแก่เนื้อที่ในโคลงที่ต้องการคำน้อยแต่สื่อความมาก

5. **ทรงใช้คำสะแลง** เช่น “บ่อ” มีความหมายว่าบ้ำ “นก” เป็นคำที่คนสมัยนั้นใช้เรียกหญิงโสเภณี “มีนเค” มีความหมายว่าง “ไว้เครา” มีความหมายว่าแค้น “สยามมวย” มีความหมายว่าหัวเก่า ลักษณะนี้ทำให้คนอ่านสมัยหลังทราบว่าคุณค่าสะแลงในสมัยรัชกาลที่ 6 มีค่าไต่บ้าง

6. **ทรงใช้อักษรย่อในการแต่งโคลง** เช่น “ป.จ.” ซึ่งมีความหมายว่าประจบ การใช้คำเช่นนี้ก็เพื่อให้คนอ่านตีความได้เองเมื่อพิจารณาจากคำอื่นๆ ที่อยู่ในบริบทแวดล้อม

7. **ทรงใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ** เช่น “โมเตอร์ไซค์” “ครอร์เรสปอนเดนซ์” “ไซร์” “เอดิเตอร์” “ออฟฟิศ” “เสต็ป” “สปันซ์” “สปอร์ต” “เต็นนิส” “แบงก์” “ลิรัม” “วิสกี้” “สวีต” “สวีตহারต” การใช้คำภาษาอังกฤษก็เพื่อทรงล้อผู้จบการศึกษาจากตะวันตกที่นิยมพูดภาษาไทยปนภาษาฝรั่ง

วรรณศิลป์ในโลกลอนิติจำแลง

แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์โลกลอนิติจำแลงเลียนแบบการนำเสนอคำสอนในโคลงโลกลอนิติ โดยทรงนำคำและสำนวนรวมทั้งตัวอย่างในโคลงโลกลอนิติมาไว้ใน พระราชนิพนธ์เรื่องโลกลอนิติจำแลง บทใดที่ใช้คำเดียวกันขึ้นต้นบทแบบกลบทที่ทรงรักษาไว้ นอกจากนี้ยังทรงใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นพระปรีชาสามารถด้านการใช้ภาษาของพระองค์ได้ดียิ่ง ดังนี้

1. ทรงเปลี่ยนคำเดิมในโคลงโลกลอนิติเพื่อให้ทุกบทขึ้นต้นด้วยคำคำเดียวกัน เช่น

โคลงโลกลอนิติ		โลกลอนิติจำแลง	
แสวงรู้พึงคบด้วย	บัณฑิต	แสวงรู้พึงคบด้วย	หรั่งจำ
แสวงทรัพย์คบพามา	ง่ายไซร์	แสวงทรัพย์คบกุ๊ยา	ทรัพย์ให้
แสวงหายศศักดิ์ซิด	ชอบราช	แสวงเกียรติคบบรรณา	อีกเหมาะ
ผิใครได้ลูกไซร์	เสพส่องเมยสาว	แสวงนาฏนารีไซร์	หมั่นเข้าโรงหนัง

โลภนิติจำแลง: การดัดแปลงโคลงโลภนิตินิต
ให้เป็นวรรณคดีคำสอนที่มีลักษณะล้อและเสียดสี

และ

โคลงโลภนิตินิต		โลภนิติจำแลง	
หาสินห้าขวบเข้า	พยายาม	แสวงสินจำต้องใช้	พยายาม ล้อแล
แสวงคู่ผู้เมียสาม	ขบเข้า	แสวงคู่หลวงหญิงตาม	สีโก้
แสวงรู้ค่อยเรียนตาม	ต่อเจ็ด ขวบนานา	แสวงรู้หัดพูดความ	น้ำท่วม มุ่งเทอญ
แสวงไฟเฝ้าไท่ท้าว	ต่อสิ้นสุดกรรม	แสวงจักรยานยন্ত্রীไอ้	ไปช้าสุดปราม

2. ทรงขึ้นต้นบาทหนึ่งและสามด้วยคำเดียวกัน และทรงขึ้นต้นบาทสองและสี่ด้วยคำอื่นซึ่งเป็นคำเดียวกัน แสดงให้เห็นการใช้คำอย่างเป็นระบบเพื่อให้สื่อความได้ชัดเจนขึ้น โดยทรงแยกพฤติกรรมของเยอรมนีกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างชัดเจน ดังนี้

โคลงโลภนิตินิต		โลภนิติจำแลง	
ใครทำโทษโทษนั้น	แทนทด	ใครทำโทษโทษนั้น	แทนทด
ใครคิดจิตคดคด	ต้อบ่าง	เฉกอันฉิบหายหมด	ทั่วด้ว
ใครจริงจึงจริงจรด	รักต้อ กันนา	ใครจริงจึงจริงจรด	รักต้อ กันนา
ใครใครร้างร้าง	รักร้างแรมไกล	เฉกสมมิตรคร้าว	ครึกครื้นไชโย

3. ทรงใช้คำเพื่อให้มีเสียงสัมผัส มีทั้งเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือและเสียงสัมผัสสระ มักพบกลางวรรคสุดท้ายของบาทสี่ซึ่งมี 4 คำ ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดเสียงไพเราะ เช่น “*เลือดเพียงเนียงสวรรค์*” “*โอษฐ์ร้องก้องโรง*” “*ผูกผู้ดูเสมอ*” “*ครีบาอาราม*” “*ปากไซร้ได้ดี*” “*เหยียบย่ำทำเอิน*” “*เพราะอ้างอวดครู*” “*ปฐูรื่องหนึ่ง*” “*หมดข้องขุ่นใจ*” “*เยือกพันพรรณมา*”

4. ทรงใช้ภาพพจน์ ลักษณะเช่นนี้ทำให้สื่อความได้ชัดเจน เห็นภาพ และเกิดความรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงนั้นจริงๆ เช่น

(ปราศรัย) “*อาจถูกศิษย์หลอกได้ ดุจล้อเด็กแดง*” คือ เปรียบอาจารย์เหมือนเด็กที่ถูกหลอกได้ง่าย เป็นภาพพจน์ชนิดอุปมา นอกจากนี้ทรงเปรียบคนขี่มอเตอร์ไซค์อวดคนอื่นและชอบบิเบตเตรเสียงดังอย่างไม่เกรงใจใครว่าเหมือนแมงป่องที่ชูหางอวดพิษของตนทั้งๆที่มีพิษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังที่ทรงกล่าวไว้ว่า “*บิเบแต่เตรแปรนแปล้ บได้เกรงใคร*” ซึ่งก็เป็นภาพพจน์ชนิดอุปมาเช่นกันที่สะท้อนทัศนคติทางลบของพระองค์ที่มีต่อคนกลุ่มนี้

“ตำรวจจับไม่ช้า ชีพม้วยเหมือนหมา” เป็นภาพพจน์ชนิดอุปมา ใช้คำเชื่อม “เหมือน” ในที่นี้มีความหมายว่าเสื่อร้ายอาจตายเหมือนสุนัขได้หากถูกตำรวจจับ

“เจ๊กหมา” เป็นภาพพจน์ชนิดอุปลักษณ์ คือ ทรงเปรียบคนจีนเป็นสุนัขนั่นเอง และทรงเรียกสาวโสเภณีว่า “นก” ซึ่งเป็นภาพพจน์แบบอุปลักษณ์เช่นกัน

เสียงแตงรถมอเตอร์ไซด์ดัง “แปร่น” และเสียง “ไซโย” ของคนเมื่อรู้สึกยินดีนั้น เป็นภาพพจน์ชนิดสัทพจน์ซึ่งเป็นคำเลียนเสียง

5. ทรงใช้คำจินตภาพ คือ ทรงใช้คำที่ให้ภาพชัดเจนโดยไม่ต้องเปรียบเทียบ มักเป็นคำนาฏการที่แสดงการเคลื่อนไหวอย่างเด่นชัด เช่น “แหล้นทูลเขา” “แมวล่าหนูแซ่ซี้จรรจล” “นังโง่งวงเต็มที แน่ไซร์” “เว๊กกระโปรงขาอ้า อวดผู้ชายตรึม”

6. ทรงใช้ภาษาสัญลักษณ์ เช่น ทรงใช้ “ไฟเขียว” หรือ “โคมเขียว” หมายถึงช่องของนางโลมหรือโสเภณี เพราะในสังคมไทยสมัยนั้นใช้โคมเขียวแขวนหน้าสถานนางโลม

7. ทรงเปลี่ยนคำในโคลงโลกนิติให้ไพเราะขึ้นหรือมีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น “สงครามแสงทะแกลั่ว อาสา” (เดิมเป็น “สงครามแสงท่วยแกลั่ว อาสา”) ทำให้เกิดเสียงเบาหนกอย่างไพเราะ คือ /ทะ/ - /แกลั่ว/

“ผูกโลกทั้งหลายนั้น ผูกด้วยเงินตรา” (เดิมเป็น “ผูกโลกทั้งหลายนั้น แน่นด้วยไมตรี”) ทำให้ความหมายของการผูกไมตรีชัดเจนขึ้น ทั้งยังเล่นคำ “ผูก” อย่างไพเราะด้วย

“มีสินดีกว่าผู้ มีคุณ” (เดิมเป็น “มีสินฤเท่าผู้ มีคุณ”) เป็นการระบุนัยความหมายของคำให้ชัดเจนขึ้น

“แปลงปลุกหนามไผ่หนา รกเรือ” (เดิมเป็น “แปลงปลุกหนามรายรก รอบเรือ”) ซึ่งให้ภาพความรกร้างของสถานที่นั้นอย่างชัดเจน

“ตัดจันทน์พันม่วงไม้ จัมปา” (เดิมเป็น “ตัดจันทน์พันม่วงไม้ จัมบก”) ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำได้ชัดเจนขึ้น

ความสรุป

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตัดแปลงโคลงโลกนิติเป็นพระราชนิพนธ์โลกนิติจำแลงเพื่อสอนประชาชนคนไทยหัวสมัยใหม่ในรัชสมัยของพระองค์ที่หลงผิด หรือมีความเห็นผิดๆ และมีวิถีชีวิตแปลกออกไปซึ่งไม่สอดคล้องกับขนบนิยมของคนไทยที่เคยปฏิบัติกันมาช้านาน โดยทรงชี้ให้เห็นครรลองที่ถูกต้องเหมาะสมผ่านโคลงโลกนิติ และผ่านความคิด พฤติกรรม รวมทั้งการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสมผ่านตัวอย่างในโลกนิติจำแลงที่ทรงทอดพระเนตรเห็นในสมัยนั้น เรื่องโลกนิติจำแลงสะท้อนให้เห็นว่าทรงประจักษ์ถึงคุณค่าคำสอนในโคลงโลกนิติว่าส่วนใหญ่ยังคงมีคุณค่า และใช้ได้ดีแม้กับคนหัวสมัยใหม่ มีเพียงคำสอนส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่เป็นจริงเพราะความก้าวหน้าทางวิทยาการ วิธีการสอนของพระองค์ที่เป็นการสอนแบบยุให้ทำ และสอนอย่างประชดเสียดสีนอกเหนือจากสอนอย่างตรงไปตรงมาแล้ว ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันและเพลิดเพลิน

อนึ่ง การที่ทรงล้อเลียนความคิดและพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคมไทย และสังคมโลกก็ช่วยเพิ่มอารมณ์ขันแก่ผู้อ่านอีกทางหนึ่งด้วย เรื่องโลกนิติจำแลงแสดงให้เห็นว่าการตัดแปลงวรรณคดีคำสอนของคนโบราณเพื่อให้เหมาะสมแก่ยุคสมัยหลังนั้นสามารถทำได้ และการแต่งวรรณคดีคำสอนให้มีลักษณะล้อและประชดเสียดสีก็ทำได้เช่นกัน เฉกเช่นที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์โลกนิติจำแลงไว้เป็นตัวอย่าง ทั้งยังเป็นพระราชนิพนธ์ที่มีวรรณศิลป์อย่างน่ายกย่องด้วย เรื่องโลกนิติจำแลงจึงเป็นวรรณคดีคำสอนที่มีคุณค่ายิ่งทั้งด้านเนื้อหาคำสอนที่สะท้อนสภาพสังคมในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก ด้านกลวิธีการแต่งที่ทรงจำแลงโคลงโลกนิติไว้ในโลกนิติจำแลง และด้านภาษาที่สะท้อนให้เห็นถ้อยคำภาษาและคำสแลงในสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- ทรงสรรค์ นิลกำแหง. (2542). โคลงโลกนิติและโคลงโลกนิติจำแลง. **ราชบัณฑิตยสถาน**.
24. (3), 28 – 36.
- ทรงสรรค์ นิลกำแหง. (2556). บทนำเสนอโลกนิติจำแลงกับโคลงโลกนิติ. **โลกนิติจำแลง**.
(พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: โครงการเลือกสรรหนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิยะดา เหล่าสุนทร. (2537). **โคลงโลกนิติ: การศึกษาที่มา**. กรุงเทพฯ: แม่ม้าผาง.
- พจนานุกรม ฉบับมติชน**. (2547). กรุงเทพฯ: มติชน.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2556). **โลกนิติจำแลง**. นนทบุรี: โครงการ
เลือกสรรหนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรชาติ มีชูบท. (2555). **ภาพล้อฝีพระหัตถ์ในรัชกาลที่ 6**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2541). **พจนานุกรม (ร.ศ. 120) ฉบับกรมศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2543). **ประชุมโคลงโลกนิติ หนังสือชุดวรรณกรรมภาคใต้และคำสอน**.
กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- Davis, Murray S. (1993). **What's So Funny? The Comic Conception of
Culture and Society**. Chicago/ London : University of Chicago.